

OBSAH

ÚVODEM—13
(JIŘÍ MIKULEC)

I KŘESŤANSTVÍ V DĚJINÁCH ČESKÝCH ZEMÍ—15

RANÝ STŘEDOVĚK—16
(PETR SOMMER)

CHRISTIANIZACE—16
VÝVOJ CÍRKEVNÍCH INSTITUCÍ A CÍRKEVNÍ SPRÁVA—31
NEJSTARŠÍ KLÁŠTERY A KAPITULY V ČECHÁCH
A NA MORAVĚ—44
ZÁVĚR PRVNÍ ETAPY CHRISTIANIZACE ČESKÉ
SPOLEČNOSTI—49
EKONOMICKÉ VZTAHY, MAJETEK CÍRKVE, HMOTNÉ
ZABEZPEČENÍ SEKULÁRNÍHO A ŘEHOVNÍHO KLÉRU—56
KŘESŤANÉ A POHANÉ—56

VRCHOLNÝ A POZDNÍ STŘEDOVĚK—60
(EVA DOLEŽALOVÁ)

VRCHOLNÁ SPRÁVA DIECÉZE—60
PRAŽSKÁ ARCIDIECÉZE A JEJÍ SPRÁVA—71
FARNÍ SPRÁVA A DUCHOVENSTVO—77

OBDOBÍ LEGÁLNÍHO DVOJVĚŘÍ 1485-1620—99
(PAVEL KŮRKA)

PROCESY A TENDENCE—99
POLITICKÉ PŘEDPOKLADY A MEZE TOLERANCE—111
CÍRKEVNÍ SPRÁVA A MAJETEK—131
VZTAH K JINÝM MYŠLENKOVÝM SVĚTŮM—138

POBĚLOHORSKÉ OBDOBÍ—149

(JIŘÍ MIKULEC)

NA CESTĚ K PLOŠNÉ REKATOLIZACI—149

VELKÁ NÁBOŽENSKÁ PROMĚNA ČESKÝCH ZEMÍ—158

RESTITUCE CÍRKEVNÍHO MAJETKU A SPRÁVNÍ REFORMY—176

PROBLÉMOVÝ VZTAH STÁTU S KATOLICKOU CÍRKVÍ—186

NEPŘÁTELÉ KATOLICKÉHO VYZNÁNÍ A CÍRKVE—194

NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT V 19. STOLETÍ—203

(JIŘÍ HANUŠ – PETR HUSÁK)

POJMY A PROBLÉMY—203

PROMĚNY VZTAHU STÁTU A CÍRKVÍ—228

VÝVOJ CÍRKEVNÍCH INSTITUCÍ A CÍRKEVNÍ SPRÁVY—238

CÍRKEV A STÁT V ČESKOSLOVENSKU 1918-1989—249

(JAROSLAV ŠEBEK)

DYNAMIKA VZTAHU CÍRKVE A STÁTU—249

NĚMECKÉ CÍRKVE V MEZIVÁLEČNÉM OBDOBÍ—264

PROMĚNY VZTAHU CÍRKVE A SPOLEČNOSTI VE TŘICÁTÝCH
LETECH—267

KŘESŤANSKÉ CÍRKVE V DOBĚ NACISTICKÉ OKUPACE—271

KŘESŤANSKÉ CÍRKVE V POVÁLEČNÉM OBDOBÍ—276

II

DUCHOVENSTVO—305

KLÉRUS V RANÉM STŘEDOVĚKU—306

(PETR SOMMER)

DUCHOVENSTVO DOBY VRCHOLNÉHO

A POZDNÍHO STŘEDOVĚKU—324

(EVA DOLEŽALOVÁ)

CESTA KE SVĚCENÍ—325

POČTY DUCHOVNÍCH—333

CÍRKEVNÍ KARIÉRY—335
ŽIVOT DUCHOVNÍCH—338

DUCHOVNÍ STAV V OBDOBÍ REFORMACE
A POČÁTKU PROTIREFORMACE—342
(PAVEL KŮRKA)

OTÁZKA KNĚŽSKÉHO SVĚCENÍ—342
VZDĚLÁNÍ A FORMACE DUCHOVNÍCH—347
KLÁŠTERY—352
KNĚŽSKÝ CELIBÁT—354

KATOLICKÉ DUCHOVENSTVO
DOBY BAROKA—359
(JIRÍ MIKULEC)

SEKULÁRNÍ KLÉRUS A JEHO FORMACE—359
ŘÁDY A ŘEHOLNÍ ŽIVOT—369

FORMACE A PASTORAČNÍ PŮSOBNÍ
DUCHOVNÍCH V 19. STOLETÍ—380
(JIRÍ HANUŠ - PETR HUSÁK)

VOLBA DUCHOVNÍHO POVOLÁNÍ—380
IDEÁLNÍ OBRAZ KNĚŽSTVÍ—386
KNĚŽSKÝ SEMINÁŘ JAKO CENTRUM NÁRODNÍHO
A KULTURNÍHO ŽIVOTA: PŘÍKLAD BRNĚNSKÉHO
ALUMNÁTU—390
PROMĚNY KNĚŽSKÉHO ŽIVOTA V DLOUHÉM 19. STOLETÍ—395
ČINNOST ŘEHOLNÍHO KLÉRU A INSTITUTY
ZASVĚCENÉHO ŽIVOTA—397
VZDĚLÁVÁNÍ A PASTORAČNÍ PŮSOBNÍ DUCHOVNÍCH
PROTESTANTSÝCH CÍRKVÍ—401

DUCHOVNÍ A JEJICH FORMACE
ZA ČESKOSLOVENSKA—405
(JAROSLAV ŠEBEK)

TEOLOGICKÉ STUDIUM—406
EVANGELICKÁ TEOLOGIE V MEZIVÁLEČNÉM OBDOBÍ—412

KNĚŽÍ PO DRUHÉ SVĚTOVÉ VÁLCE — 413
TEOLOGICKÉ STUDIUM V ČESKÝCH ZEMÍCH
V DOBĚ KOMUNISMU — 416
POZICE KNĚŽÍ A TEOLOGICKÉHO STUDIA
PO ROCE 1968 — 418

III
NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT
A ZBOŽNOST LAIKŮ — 423

LAIČTÍ VĚŘÍCÍ V POČÁTCÍCH
CHRISTIANIZACE — 424
(PETR SOMMER)

DUCHOVNÍ ŽIVOT LAIKŮ
VE STŘEDOVĚKU — 445
(EVA DOLEŽALOVÁ)

ŽIVOT LAIKA — 445
ÚČAST NA LITURGII — 450
POUTĚ — 454
KRITIKA ZESVĚTŠTĚNÍ ŽIVOTA LAIKŮ A CÍRKVE — 462

VÍRA A ZBOŽNOST
REFORMAČNÍHO OBDOBÍ — 465
(PAVEL KŮRKA)

PROBLEMATIKA KONVERZE — 465
PROJEVY LIDOVÉ ZBOŽNOSTI, KULT SVATÝCH — 468
ANGAŽOVANOST LAIKŮ — 474

NÁBOŽENSKÁ PRAXE DOBY BAROKA — 479
(JIŘÍ MIKULEC)

BAROKNÍ ZBOŽNOST — 479
POBOŽNOSTI, SLAVNOSTI, RITUÁLY — 486
ZBOŽNÁ BRATRSTVA — 495
SMRT JAKO TÉMA NÁBOŽENSKÉHO ŽIVOTA — 499

NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT
A ZBOŽNOST LAIKŮ V 19. STOLETÍ—506
(JIŘÍ HANUŠ – PETR HUSÁK)

ARISTOKRACIE A JEJÍ PROGRAM, NÁBOŽENSTVÍ A POLITIKA—506
PROMĚNY LIDOVÉ ZBOŽNOSTI—511

LAICI VE 20. STOLETÍ—519
(JAROSLAV ŠEBEK)

NÁBOŽENSKÝ ŽIVOT A ZBOŽNOST—519
KATOLICKÁ AKCE—523
LITURGICKÉ HNUTÍ A PODOBY NÁBOŽENSKÉHO ŽIVOTA—524
LAICI V DOBĚ KOMUNISTICKÉHO REŽIMU—526

IV
KULTURNÍ A SPOLEČENSKÉ
SOUVISLOSTI NÁBOŽENSKÉHO ŽIVOTA—539

NÁBOŽENSTVÍ A KULTURA
V RANÉM STŘEDOVĚKU—540
(PETR SOMMER)

KOSTELY A JEJICH VYBAVENÍ—540
RELIKVIE—554
UMĚNÍ—558
PÍSEMNICTVÍ A VZDĚLANOST—561

SOUVISLOSTI NÁBOŽENSKÉHO
ŽIVOTA VE VRCHOLNÉM
A POZDNÍM STŘEDOVĚKU—567
(EVA DOLEŽALOVÁ)

KOSTELY A JEJICH PROSTOR—567
CÍRKEVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ—571
HŘBITOVY—573
SOCIÁLNÍ VZTAHY—574
KŘEŠTANÉ A ŽIDÉ—580

RENEŠANČNÍ CÍRKEVNÍ KULTURA—583

(PAVEL KŮRKA)

KOSTELY A JEJICH VÝZDOBA—584

CÍRKEVNÍ HUDBA—594

LITERATURA A KNIŽNÍ KULTURA—597

BAROKO, NÁBOŽENSTVÍ

A SPOLEČNOST—602

(JIŘÍ MIKULEC)

BAROKNÍ CHRÁM – MÍSTO KULTU

I SPOLEČENSKÉHO ŽIVOTA—602

NÁBOŽENSKÉ UMĚNÍ V ŽIVOTĚ BAROKNÍ SPOLEČNOSTI—608

CÍRKEVNÍ ŠKOLSTVÍ A POMOC POTŘEBNÝM—614

VZTAH NÁBOŽENSTVÍ A KULTURY

V 19. STOLETÍ—618

(JIŘÍ HANUŠ – PETR HUSÁK)

VE STÍNU, NEBO V ZÁŘI OBROZENÍ?—625

ŠKOLSTVÍ JAKO OBLAST IDEOVÝCH A KULTURNÍCH ZÁPASŮ—635

CÍRKEV A KULTURNÍ KÓDY

V KRÁTKÉM 20. STOLETÍ—641

(JAROSLAV ŠEBEK)

ZÁVĚREM—655

(JIŘÍ MIKULEC – JAROSLAV ŠEBEK)

POZNÁMKY—665

SEZNAM ZKRATEK—775

VÝBĚR Z EDIC PRAMENŮ A LITERATURY—777

PŮVOD VYOBRAZENÍ—793

REJSTŘÍK OSOBNÍ—801

REJSTŘÍK MÍSTNÍ—815

SUMMARY—825